

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

09.06.2017 № 16-1094

На № _____ від _____

**Голові Верховної Ради України
Парубію А.В.**

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

Відповідно до Плану роботи Рахункової палати на II квартал 2017 року проведено аудит ефективності виконання органами Державної фіскальної служби України повноважень у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства, за результатами якого встановлено, що протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року органами Державної фіскальної служби України не забезпечено створення дієвої та ефективної системи контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог законодавства України з питань державної митної справи під час ввезення товарів на митну територію України, а також за повнотою і своєчасністю надходження до державного бюджету митних платежів.

Протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року органами ДФС забезпечено надходження до державного бюджету 505,6 млрд грн митних платежів. Водночас мало місце невиконання індикативних показників: у 2015 році – з податку на додану вартість та у I кварталі 2017 року – з акцизного податку, внаслідок чого недонадходження до державного бюджету за цими податками становили 301,6 млн гривень.

Забезпечення надходжень митних платежів у дослідженому періоді відбувалося за рахунок насамперед знецінення національної валюти, законодавчих змін у частині збільшення ставок митних платежів, а також поступового збільшення обсягів зовнішньої торгівлі.

Податковий борг суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з митних платежів на кінець 2016 року збільшився в 3,2 раза порівняно з 2015 роком і досяг майже 140,0 млн гривень.

Через відсутність належної взаємодії між органами ДФС і правоохоронними органами, органами державної виконавчої служби, іншими державними органами, а також з митними органами інших країн світу проведені заходи із забезпечення дотримання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності митного законодавства були неефективними.

ДФС України не володіє повною інформацією про стан забезпечення технічними засобами митниць ДФС, що свідчить про відсутність належної уваги до матеріально-технічного забезпечення митних органів. У дослідженому періоді відсутня позитивна динаміка автоматизації та інформатизації процесів митного контролю та митного оформлення. Як наслідок, усі перевірені митні органи не оснащені технічними засобами митного контролю в обсягах, передбачених внутрішніми розпорядчими документами. Така ситуація негативно впливала не лише на якість і своєчасність надання митних послуг, а й створювала корупційні ризики та небезпеку ввезення на територію України або вивезення з України заборонених і контрабандних товарів.

Водночас встановлено факт неефективного використання бюджетних коштів на суму понад 5,1 млн грн на створення в Одеській митниці ДФС нового митного посту "Відкритий митний простір", який був укомплектований працівниками, проте, не приступивши до виконання функцій щодо митного оформлення товарів, ліквідований.

Органами ДФС не забезпечено належного контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог законодавства України з питань державної митної справи під час ввезення товарів на митну територію України та сплати митних платежів:

- робота органів ДФС щодо контролю за дотриманням суб'єктами ЗЕД митних правил була неефективною та не сприяла зменшенню порушень у цій сфері. Так, протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року митницями ДФС та судами розглянуто понад **43,5 тис. справ** про порушення митних правил та застосовано адміністративних стягнень у вигляді штрафів на суму майже **2,5 млрд грн**, з яких до державного бюджету сплачено близько **104 млн грн**, або **4,2 відс.**;

- ДФС України при формуванні проектів планів-графіків проведення документальних планових перевірок не приділяла належної уваги перевіркам суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Так, за результатами проведених органами ДФС перевірок (планових і позапланових) суб'єктам ЗЕД було донарахованих майже **1 млрд грн грошових зобов'язань**, проте з них сплачено до державного бюджету лише **близько 50 млн грн**, або **5 відс.** від донарахованих сум. При цьому у середньому документальними плановими перевірками у 2015 році було охоплено **0,2 відс.** суб'єктів ЗЕД, у 2016 році – **0,1 відс.**, у I кварталі 2017 року – **0,04 відс.**;

- відсутня належна взаємодія і координація дій між органами ДФС та органами Державної виконавчої служби України з питань реалізації переданого їм за рішеннями судів майна, конфіскованого митницями у суб'єктів ЗЕД, які порушили вимоги законодавства з питань державної митної справи. Так, протягом 2015–2016 років органами державної виконавчої служби було отримано від митниць ДФС конфіскованого майна на **280 млн грн**, після реалізації частини цього майна до державного бюджету надійшло **35,1 млн грн**, при цьому **обсяги нестач (крадіжок) конфіскованого майна**, яке зберігалось в органах державної виконавчої служби, становили **35,5 млн гривень**.

- **аудитом встановлено ряд порушень і недоліків у роботі органів ДФС** у частині організації та проведення контролю за правильністю та повнотою нарахування митних платежів, правомірністю використання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності податкових і митних пільг та дотриманням ними умов окремих митних режимів. Так, контрольною групою Рахункової палати виявлено непоодинокі випадки невжиття органами ДФС усіх заходів щодо контролю за правильністю визначення митної вартості та класифікації товарів, неефективного контролю за своєчасним поданням додаткових декларацій відповідно до вимог статті 260 Митного кодексу України, незастосування органами ДФС санкцій до порушників законодавства при тимчасовому ввезенні та транзиті автомобілів. Як наслідок, недонадходження до державного бюджету становили, за розрахунками, **понад 640 млн гривень**.

Слід зазначити, що норми Митного кодексу України, якими передбачається звільнення від оподаткування митними платежами партій товарів незначної вартості, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, суттєво відрізняються від аналогічних положень законодавства ЄС. Так, стаття 114 Регламенту Ради (ЄС) від 16.11.2009 № 1186 про встановлення у Співтоваристві системи звільнень від мита обмежує вартість таких товарів у сумі до 10 євро, що у 15 раз менше, ніж передбачено статтею 234 Митного кодексу України (150 євро). Внаслідок таких пільг протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року в Україну було ввезено товарів на загальну суму **понад 35,2 млрд грн** без сплати до державного бюджету митних платежів. У разі якщо б звільнення від оподаткування митними платежами передбачалось для міжнародних поштових та експрес-відправлень вартістю до 10 євро, то, виходячи із зазначених обсягів ввезених в Україну товарів, їх отримувачі сплатили б, за розрахунками, до державного бюджету **понад 4,5 млрд грн** ввізного мита та податку на додану вартість.

Нормативно-правове забезпечення у сфері державної митної справи у перевіреному періоді було неузгодженим, не сприяло спрощенню митних формальностей, прискоренню митного оформлення товарів та покращенню адміністрування митних платежів, зокрема:

- законопроекти, спрямовані на усунення недоліків норм Митного кодексу України, який набрав чинності з 01.06.2012, щодо функціонування інституту уповноваженого економічного оператора, були подані Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України лише у червні 2016 року. Як наслідок, норми глави 2 Митного кодексу щодо функціонування інституту уповноваженого економічного оператора не діють, що не сприяло спрощенню митних формальностей;

- за інформацією ДФС України, на сьогодні не забезпечено повного перегляду ставок ввізного мита, розмір яких менший граничного рівня, встановленого Протоколом про вступ України до Світової організації торгівлі, що не сприяє захисту вітчизняних товаровиробників та збільшенню надходжень до державного бюджету митних платежів. Так, ДФС України виявлено 1 940 ставок (19,5 відс. загальної їх кількості), що були нижчі за рівень, встановлений зобов'язаннями України перед СОТ;

- не узгоджені між собою норми Податкового і Митного кодексів України в частині посилання на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та органи доходів і зборів, а також визначення порядку та процедур проведення перевірок і звірок органами державної фіскальної служби;

- окремі норми Закону України від 16.04.1991 № 959 "Про зовнішньоекономічну діяльність" не узгоджуються з чинним законодавством. Зокрема, норми статті 11 цього Закону щодо порядку встановлення і скасування ставок податків не відповідають вимогам статті 93 Конституції України; стосовно гарантій держави щодо стабільності, кількості видів і розміру податків на строк не менш як 5 років – не узгоджуються із Податковим кодексом України. У Законі містяться посилання на Єдиний митний тариф України, який втратив чинність з 01.06.2012 згідно з Митним кодексом, а також на орган виконавчої влади з питань економічної політики, органи державної податкової інспекції та органи доходів і зборів, які припинили свою діяльність після адміністративної реформи.

Надається в порядку інформування.

З повагою

Т. в. п. Голови

О.С. Яременко